

Lublin, 28 lutego 2017 r.

**Szanowny Pan
dr Krzysztof Żuk
Prezydent Miasta Lublin
krzysztof.zuk@lublin.eu**

**Szanowny Pan
Zdzisław Strycharz
Doradca Prezydenta Miasta Lublin
Koordynator Projektu Rewitalizacji
Bystrzycy
bystrzyca@lublin.eu**

Szanowni Panowie!

Przesyłamy uwagi Rady Kultury Przestrzeni do
KONCEPCJI PROGRAMU REWITALIZACJI I ZAGOSPODAROWANIA DOLINY RZEKI BYSTRZYCY.

1. UWZGLĘDNIENIE UWAG RKP

Dziękujemy za uwzględnienie szeregu uzgodnionych na spotkaniach uwag środowiska Rady i Forum Kultury Przestrzeni w przedstawionym projekcie. W szczególności w zakresie lokalizacji kładek, Mostu Kultury 2, plaż oraz przebiegu ciągów pieszo – rowerowych. W naszej ocenie powstaje pierwszy kompleksowy projekt całościowo obejmujący lubelski odcinek doliny Bystrzycy. Liczymy na jego dalsze dopracowywanie i uszczegóławianie.

2. SPOSÓB PREZENTACJI MATERIAŁÓW

Wątpliwości budzi sposób przedstawienia materiałów projektowych. Zostały one umieszczone w dwóch miejscach na stronie internetowej UM Lublin. W całości są umieszczone w aktualnościach: <http://www.lublin.eu/lublin/aktualnosci/dolina-bystrzycy-wroci-do-miasta,94,1945,1.html>, jednakże nie ma ich w pełni (brak prezentacji) na stronie głównej poświęconej rewitalizacji Bystrzycy, gdzie znajdują się wszystkie dotychczasowe opracowania:

<http://lublin.eu/mieszkanicy/srodowisko/rewitalizacja-doliny-bystrzycy>

Utrudnia to odnalezienie i konsultowanie dokumentu.

Zabrakło także osobnego umieszczenia plasz głównego projektu, co powoduje, że część oznaczeń oraz legenda pozostają nieczytelne. Ponadto zabrakło także publicznej prezentacji przedstawionego do konsultacji projektu z możliwością składania uwag. Wnioskujemy, aby po uwzględnieniu uwag przedstawić projekt w wersji czytelnej w internecie i poddać go pod konsultacje z mieszkańcami.

3. NIESPÓJNE KONCEPCJE PARKU RUSAŁKA

Przedstawiony w części opisowej na stronie nr 51 oraz na slajdach nr 18-19 rysunek p.t. „Propozycja zagospodarowania terenu przyszłego parku – schemat” dla Parku Rusałka nie jest spójny z planami przedstawionymi na slajdzie nr 2, przedstawiającymi procedowany obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu.

Zważywszy także na istniejące społeczne koncepcje zagospodarowania Parku Rusałka (www.parki.lublin.pl), które zostały zaadaptowane do projektu mpzp wnioskujemy aby za wiążącą uznać wersję ze społecznego projektu oraz procedowanego mpzp (slajd nr 2) i dostosować do nich projekt szczegółowy.

Z uwagi na toczącą się dyskusję na temat likwidacji ogrodów działkowych „Nasza Zdobycz” oraz oficjalne deklaracje Pana Prezydenta dotyczące rezygnacji z ich likwidacji oraz otwarcia przejść przez ogrody, wnioskujemy by uwzględnić aktualne deklaracje. Tym samym wnioskujemy aby uwzględnić w projekcie pozostawienie ogrodów działkowych „Nasza Zdobycz” oraz utworzenie przejścia przez ogrody w przebiegu planowanym przez mpzp.

4. OGRODY DZIAŁKOWE

Z uwagi na toczącą się dyskusję na temat odtworzenia Wielkiego Stawu Królewskiego i likwidacji ogrodów działkowych „Podzamcze”, „Młynarz” i „Robotnik” oraz oficjalne deklaracje Pana Prezydenta dotyczące rezygnacji z jego odtworzenia na rzecz pozostawienia ogrodów działkowych a także deklaracje działkowców na temat otwarcia przejść przez ogrody, wnioskujemy aby wyraźnie zaznaczyć w projekcie najbardziej aktualne plany.

Na rysunkach zamieszczonych w prezentacji Wielki Staw nie został zaznaczony, co jest zgodne z deklaracjami Pana Prezydenta. Jednocześnie jednak pozostał w tym miejscu inny kolor terenu ZP co wymaga korekty koloru na jednolity oraz zmiany przeznaczenia z ZP na „zieleń działkową” na całym obszarze działek. Jednocześnie wnioskujemy by uwzględnić w projekcie deklaracje przedstawicieli Ogrodów Działkowych i oznaczyć nowe przejścia przez tereny działkowe w kierunku rzeki. Podobnie w tekście projektu wspomina się w kilku miejscach odtworzenie Wielkiego Stawu. Zapisy te wymagają korekty zgodnie z deklaracjami w celu dostosowania do rysunków. Najkorzystniejszym rozwiązaniem będzie zaadaptowanie najnowszej, zaktualizowanej wersji mpzp (przygotowywane II wyłożenie) w rejonie Wielkiego Stawu (Parku Centralnego) do opracowania projektowego.

Ponadto wnioskujemy o wyznaczenia podobnych przejść przez ogrody działkowe w innych częściach doliny.

5. TRASY PIESZE

Wnioskujemy o przeanalizowanie projektowanych ciągów pieszych i pieszo-rowerowych z aktualnym przebiegiem przeddeptów w dolinie oraz powiązań z istniejącą infrastrukturą, które wskazują na aktualne potrzeby pieszych i rowerzystów.

6. TRASY ROWEROWE

W odniesieniu do zapisów ze str. 15 dotyczących infrastruktury rowerowej:

„Ww. rodzaje komunikacji pieszej i rowerowej powinny być projektowane odmiennie, w sposób związany z funkcją i charakterem poszczególnych obszarów doliny rzeki”

Wnioskujemy o zadbanie o ile to możliwe o ujednoczenie standardu ciągów, nawierzchni i elementów wyposażenia na kluczowych relacjach. Przy czym za priorytet należy uznać ciągłość relacji, która jest istotniejsza od stylistycznej spójności.

"Skrzyżowania ścieżek pieszych z rowerowymi należy łagodzić poprzez ich umiejętne rozwiązanie, ze spowolnieniem ruchu rowerowego przed każdym z nich."

Wnioskujemy aby przeanalizować praktykowane w różnych krajach rozwiązania stosowane w celu zapewnienia zarówno bezpieczeństwa pieszych jak i wygody rowerzystów. W obecnym projekcie część proponowanych zakrętów na ścieżkach rowerowych ma bardzo skomplikowany przebieg i ostre zakręty, co może spowodować ich omijanie chodnikiem lub trawnikiem a tym samym spadek bezpieczeństwa. Wnioskujemy aby skorygować przebieg dróg tak aby prowadzone były możliwie prosto z ewentualnym lekkim odgięciem sygnalizującym konieczność spowolnienia lub ustąpienia pierwszeństwa pieszym. Dodatkowo proponujemy napisy na nawierzchni sygnalizujące pierwszeństwo pieszych, również w formie artystycznej.

7. MIEJSKI UKŁAD DROGOWY

Wnioskujemy aby w projekcie znalazły się rekomendacje dotyczące istniejących i planowanych nowych dróg w dolinie Bystrzycy (zarówno w poprzek jak i wzdłuż). Obecny projekt akceptuje wszystkie istniejące i planowane drogi, które znacząco zdegradują i będą fragmentować dolinę.

W zakresie dróg istniejących wnioskujemy, aby w projekcie oznaczyć miejsca w których należy zastosować rozwiązania zmniejszające negatywny wpływ drogi na dolinę. Takie rozwiązania to m.in. zwężanie dróg, uspokojenie ruchu, nowe przejścia dla pieszych.

Wnioskujemy aby projekt uwzględnił także plany budowy nowych dróg jednakże odniósł się do nich krytycznie (rekomendując w zależności od drogi: zmianę lokalizacji, rezygnację z budowy, zwężenie, zamianę na ciąg pieszo –rowerowy, lub ciąg tylko dla komunikacji publicznej), wskazując jako nadrzędną konieczność rewitalizacji doliny Bystrzycy a nie jej dalszą fragmentację. Jako punkt wyjścia do analiz proponujemy założenie rezygnacji ze wszystkich nowych dróg przez dolinę. W szczególności uwaga ta dotyczy przedłużenia ul. Zana do Smoluchowskiego oraz drogi wzdłuż rzeki równoległej do ul. Turystycznej.

8. PROJEKTY SZCZEGÓŁOWE

W opracowaniu, w części tekstowej i w prezentacji, znajdują się również poglądowe projekty wybranych fragmentów doliny Bystrzycy. Wnioskujemy o ich merytoryczne dopracowanie oraz opracowanie w formie czytelnej, przejrzystej, możliwej do konsultacji. W obecnej formie są trudne w odbiorze, jednakże zawierają istotne decyzje przestrzenne odnośnie przyszłego zagospodarowania terenów, łącznie z zabudową, co może rodzić w przyszłości istotne konsekwencje.

Są to w szczególności (numeracja wg części tekstowej):

rysunek na str. 51 – Park Rusałka – wnioskujemy aby, jw. w pkt. 3, dostosować do społecznej koncepcji i procedowanego mpzp

rysunki na str. 81,82 – koncepcje młynów

rysunek na str.108 – Park „Salon Bystrzycy” przy Bronowicach

rysunek na str.124 – koncepcja programowa Ogrodu Jordanowskiego przy os. Przyjaźni

rysunek na str.147 – Marina – schemat graficzny

9. INWENTARYZACJA PRZYRODNICZA

Ponadto wnioskujemy, aby w ramach projektu Rewitalizacji uwzględnić sporządzenie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej doliny. Zapis taki będzie pomocny przy zleceniu tej inwentaryzacji w osobnym zamówieniu. Inwentaryzacja będzie stanowiła podstawę merytoryczną do przygotowania ścieżek edukacyjnych, opracowanie zeszytów metodycznych dla szkół, folderów informacyjnych dla mieszkańców i turystów, lokalizacji i przygotowania nowoczesnych miejsc, które mogłyby służyć do prowadzenia warsztatów edukacyjnych (miejsca obserwacji ornitologicznej, edukacja dotycząca hydrologii, rzeki, roślin, owadów etc.)

10. SKATEPARK PRZY KROCHMALNEJ

Wnioskujemy, aby uwzględnić w koncepcji – odbudowę i uporządkowanie terenów o charakterze sportowym w rejonie ulicy Krochmalnej – mini skatepark, kosz do streetball, wyposażenie terenu w odpowiednie oświetlenie, monitoring, siedziska, poidło miejskie, toaletę publiczną, samoobsługową stację napraw rowerów.

11. KAJAKARZE

Wnioskujemy aby przeanalizować i uwzględnić uwagi zgłoszone przez środowisko kajakarskie (m.in. wyraźne rozróżnienie na przystań i pomost kajakowy) a w razie potrzeby zorganizować spotkanie w celu konsultacji rozwiązań.

12. SZLAK MŁYNÓW (MŁYN PRZY PARKU LUDOWYM)

Wnioskujemy, aby poszerzyć tematykę szlaku młynów wodnych w stronę szeroko rozumianych przemysłów nadrzecznych. Z uwagi na fakt, że miejsca młynów są częściowo nieznane lub całkowicie zatarte, to warto rozszerzyć tematykę poza mielenie mąki. Warto umieścić obiekty edukacyjne o unikatowych wodociągach lubelskich, foluszach, wybielarniach płótna, papierni, gospodarce rybackiej i innych branżach związanych z wodą. A także szerzej o hydrologii, morfologii koryta, dynamice rzeki, faunie i florze. Odnośnie samego zagospodarowania miejsc po młynach (a także innych obiektach na szlaku), proponujemy aby ich forma nawiązywała do istniejących w danej lokalizacji obiektów nie zaś do przypadkowych figur geometrycznych tak aby historia tych miejsc prezentowana była nie tylko na tablicach ale również poprzez sposób zagospodarowania. Dotyczy to zwłaszcza miejsc, co do których znany jest wygląd obiektów lub w przyszłości możliwe będzie ich odtworzenie np. na podstawie prowadzonych badań, w tym nieinwazyjnych badań archeologicznych.

Wnioskujemy także, aby przystanek nr 6 na „Szlaku młynów wodnych” – skoordynować z powstającym projektem Parku Ludowego.

13. WYKASZANIE TRAW

Wnioskujemy aby określić pory i obszary wykaszania traw w korycie rzeki – chodzi o ochronę lęgów ptaków lęgących się w trawie przy wodzie. Pismo w tej sprawie zostało złożone w 2016 r. <http://ulublin.eu/interwencje/pismo-rkp-w-sprawie-koszenia-trawy-po-okresie-legowym-ptakow-w-dolinie-bystrzycy/>.

Proponujemy również pozostawienie fragmentów niekoszonych płatów roślinności w przestrzeni międzywala, lub koszonych tylko raz w roku, jesienią, w celu zwiększenia bioróżnorodności i atrakcyjności krajobrazowej śródmiejskiego odcinka rzeki.

14. TRASY SPACEROWE NAD SAMĄ WODĄ

Wnioskujemy aby na wybranych odcinkach międzywala udostępnić bezpośrednio nabrzeże rzeki do spacerów, poprzez lokalizację lekko utwardzonych ziemnych ścieżek. Tego typu kontakt z wodą jest w Lublinie obecnie bardzo rzadki. Ponadto w wybranych lokalizacjach powinny pojawić się pomosty do zejścia bezpośrednio nad taflę wody.

15. GOSPODARKA WODAMI OPADOWYMI

W dyskusjach dotyczących rzeki często podnoszony jest problem czystości i ilości wody. W celu ochrony i poprawy jakości wód proponujemy (oprócz innych działań planowanych przez miasto) zaprojektowanie (lub tylko przeznaczenie terenu pod) **bezodpływowe zbiorniki lub okresowo zalewane zagłębienia sedymentacyjne** zbierające wody opadowe, które następnie powoli wsiąkają zasilając wody podziemne. Wody te przenikają jako wody gruntowe do rzeki ale przefiltrowane przez roślinność porastającą takie zagłębienia a także przez warstwę gruntu. Rozwiązania takie stosowane są z powodzeniem np. w Łodzi (Sekwencyjny System Sedymentacyjno – Biofiltracyjny dla rzeki Sokołówki w Łodzi – <http://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/Renaturyzacja-lodzkiej-rzeki-Sokolowki-dobiega-konca-97.html>), a planowane np. w Płocku (Koncepcja zagospodarowania jaru rzeki Brzeźnicy w Płocku – <http://rozwojmiasta.plock.eu>). Zagłębienia takie mogą pełnić zarówno funkcję hydrologiczną jak i ekologiczną czy estetyczną. Choć warto zaznaczyć, że same zbiorniki czy zagłębienia są tylko elementem całego systemu gospodarowania wodami opadowymi. Na obecnym etapie warto jednak przewidzieć przestrzeń pod tego typu zagłębienia jako elementy zajmujące dosyć dużą powierzchnię i trudne do rozmieszczenia na późniejszych etapach zagospodarowania doliny.

16. WĘDKARZE

Wnioskujemy aby w projekcie przewidzieć miejsca dla potrzeb wędkarzy.

17. ASPEKTY WIDOKOWE

Wnioskujemy o uzupełnienie projektu o aspekty widokowe: najważniejsze punkty i ciągi widokowe, widoki, przedpola, ekspozycje, tak aby można było porządkować istniejące zagospodarowanie a nowe by nie kolidowało z wyznaczonymi miejscami cennymi widokowo.

18. SŁOMIANY RYNEK

Wnioskujemy o dołączenie do projektu przestrzeni Słomianego Rynku, którą warto zintegrować z doliną i umożliwić łatwiejsze przemieszczanie się pomiędzy tymi przestrzeniami, które dziś oddziela ruchliwa jezdnia. Ponadto teren Słomianego Rynku należy traktować wyjątkowo – jako przestrzeń szczególną, historyczną, rynek dawnego przedmieścia Kalinowszczyzna – nie tylko jako jedno z wielu miejsc w dolinie i jej pobliżu.

19. INWESTYCJE ODWRÓCONE OD RZEKI

Zwracamy także uwagę na problem istniejącej infrastruktury, która jest często odwrócona do rzeki „tyłem”. Dotyczy to m.in. stadionu lekkoatletycznego i stadionu miejskiego przy Al. Zygmuntowskich. Wnioskujemy aby uwzględnić w projekcie konieczność zastosowania rozwiązań otwierających obiekty również na stronę rzeki.

Opracowali:

Agata Cholewa

Marcin Skrzypek

Dawid Soszyński

Krzysztof Kowalik

Jan Kamiński

Z poważaniem

Jan Kamiński

Przewodniczący RKP

Do wiadomości:

Pan Artur Szymczyk – Zastępca Prezydenta Miasta Lublin ds. Inwestycji i Rozwoju, zastepcy.prezydenta@lublin.eu

Pani Joanna Żytkowska – Dyrektor Kancelarii Prezydenta Miasta Lublin, joanna.zytkowska@lublin.eu

Pan Piotr Choroś – Dyrektor Biura Partycypacji UM Lublin, pchoros@lublin.eu

Radni i Radne Rady Miasta Lublin – na ręce przewodniczącego Rady Miasta Lublin, Pana Piotra Kowalczyka, piotr.kowalczyk@lublin.eu, oraz za pośrednictwem Biura Rady Miasta, rada_miasta@lublin.eu

Pani Ludwika Stefańczyk – Dyrektor Wydział Gospodarki Komunalnej UM Lublin, komunalna@lublin.eu

Pan Mirosław Hagemeyer – Dyrektor Wydziału Planowania UM Lublin, planowanie@lublin.eu

Pani Hanna Pawlikowska – Miejski Architekt Zieleni UM Lublin, maz@lublin.eu

Rady Dzielnic Lublina – za pośrednictwem Biura Rad Dzielnic w UM Lublin, rady.dzielnic@lublin.eu

Pani Magdalena Wójcicka – Prezes Polskiego Związku Działkowców o/Lublin, ozpzd@wp.pl

Pan Szymon Dziurda – Środowisko kajakarskie w Lublinie

Pani Beata Siewicz – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, sekretariat@rdos.lublin.pl

Media:

Kurier Lubelski, redakcja@kurierlubelski.pl

Dziennik Wschodni, redakcja@dziennikwschodni.pl

Gazeta w Lublinie, redakcja@lublin.agora.pl

Nasze Miasto, redakcja@nml.pl

MM Lublin, lublin@naszemiesto.pl

Nowy Tydzień, dorotarak@onet.pl

Gość Niedzielny, serwis@gosc.pl

Niedziela Lubelska, niedziela.lubelska@diecezja.lublin.pl

Lajf, redakcja@lajf.info

Fakt, justyna.dobrzynska@fakt.pl

Telewizja Lublin, panoramalubelska@tvp.pl

Lubelska.tv, redakcja@lubelska.tv

Radio Lublin, informacje@radio-lublin.pl

Radio Centrum, info@centrum.fm